

Politi og revsing ikki best fyri barnið

- Børn, sum hava verið misbrúkt, fáa tað ikki betri, um gerningsmaðurin við tøttum tilknýti til familjuna fer í fongsul. Incest eigur líka sum annar ágangur móti børnum at verða viðgjørt sum familjumál, sigur Eva Hildebrandt, sum hevur verið í Føroyum og hildið skeið fyri sosialráðgevum, pedagogum, ergoterapeutum o.ø.

RANDI JACOBSEN

Seinastu árin er meira og meira komið fram um, at kynsligur ágangur móti børnum heldur ikki er nakkað ókent í Føroyum. Fleiri og fleiri slík mál verða meldað, og hagtølini hjá Kvinnuhúsinum um orsökarnar til, at kvinnur leita sær hagar at fáa hjálp, siga sína søgu. Havast skal to i huga, at tað, sum kemur fram á henda hátt, bara er ein brøkpartur av øllum slíkum málum.

Í seinastu viku var danin Eva Hildebrandt í Føroyum og hevði skeið fyri sosialráðgevum, pedagogum, ergoterapeutum, psykologum o.ø.

Eva er upprunaliga sosialráðgevi og tók síðan psykologútbúgving í USA. Tá hon vendi aftur til Danmarkar fyri 14 árum, ferðaðist hon Danmark og Norveg upp og niður og helt skeið um incest. Nú fæst hon meira við at leggja fólk lag á við at geva familjum við álvarsligum trupulleikum terapi. Tað kunnu vera trupulleikar sum incest, harðskapur ella drykkjuskapur.

Eitt familjumál

Eva Hildebrandt-fatar incest sum einhvønn annan ágang móti børnum. Hon sær henda trupulleikan í nógv størri høpi, enn at tað er ein gerningsmaður ella -kona, sum ger seg inn á eitt barn. Revsing er uttan fyri hennara øki. Hon sær barnið sum part av eini familju, og soleiðis er ágangur móti børnum eitt familjumál.

Tað eru so nógvir aðrir trupulleikar tengdir at tí, tá eitt vaksnið fólk við tilknýti til familjuna ger seg inn á eitt barn, tí tað er nakkað við at fara yvir um mark upp á nógvir mátar. Sum familjumál snýr incestmálið seg eisini um víðurskiptini millum mammuna og pápan, víðurskiptini millum ættarlíðni, familjan kann upplýstast, og familjan kann hava ílt við at læra børnini av gerast sjálfvjangin.

- Mín fatan er, at tá tað ber til, er best at víðgera ágang móti í familjuhøpi. Sjálvandi er tað í summum førum upplagt, at barnið má verjast móti einum ógvuliga harðligum manni, ella

einum manni, sum ikki gevur barninum frið. Men tað er verri enn so altíð neyðin. Tað er meira misskiltur kærleiki, at fara yvir um mark. Og tað skal meira til, at incest fer fram, enn bara t.d. ein pápi, sum ger tað. Har er eisini ein mamma, sum á ein ella annan hátt ikki veit, hvat hendir, ella hon góðtekur tað. Har er eisini eitt barn, sum ikki kann siga mammu síniella nøkrum øðrum, hvat fer fram.

Tað eru øll hesi víðurskiptini innanhýsis í familjunum, sum Eva lýsti á sínum skeiðum í Føroyum.

Eva skilur ikki so nógv ímóti incest og aðrar misgerðir, ið framdar verða móti børnum.

Vit gera tað torførari

Tey vaksnu gera incest til meira álvarsligt, við tað at vit kenna andstygd, vilja ikki vita av slíkum og døma gerningsmannin hart moralskt.

- Av tí sama verður tað dult betur og verður til eina serliga plágu fyri barnið. Familjan og gerningsmaðurin mugu veruliga gera sitt ítarsta fyri at halda tað loyniligt. Barnið upplivir hetta sum, at tess trygd er treytað av, at tað eydnast at dýlja skilið. Og sjálvt um barnið helst vil vera incest fyrriuttan og kennir seg hjálparleyst, so upplivir barnið seg sum at hava makt, við at skula hava tamarhald á síni tilveru og einki fortelja fyri nøkrum. Tað kennir ábyrgd móti hinum í familjunum, sum barnið veit er hött, um tað sigur nakkað.

- Tað haldi eg vera sera skaðiligt fyri børn at standa í slíkari sálarligari tvistøðu. Barnið fær eina avskeplaða fatan av møguleikum í lívinum og eina avskeplaða sjálvsfatán.

Eva heldur ikki, at polititið skal spæla so stóran leiklut í arbeiðinum fyri at loysa incest-trupulleikarnar.

- Vit skulu tora at fara í gongd við at tosa um slíkar trupulleikar, men eg dugi ikki at siggja, at polititið her kann gera nakkað gott. Tað gevur einki at brúka meira kreftir uppá betri avhoyringar o.t.l., tí tað má snúgvast seg um barnsins tørv, og sera sjáldan fær barnið nakra gleði av, at gernings-

- Tað ber ikki til bara at hava andstygd fyri incest og ikki vilja vita av tí. Neyðugt r at tora at tosa um tað, sigur Eva Hildebrandt

maðurin skal í fongsul - í allar flestu førum fer hann heldur ikki í fongsul, tí málið verður ikki meldað, og maðurin verður tí heldur ikki dømdur.

Barnið kennir skyld

- Barnið hevur ongan áhuga í, at eitt slíkt mál kemur fyri rættin, tí tað er ræðuligt fyri eitt barn at verða avhoyrt og standa í einum rættarhøli og ákæra ein av sínum næstu. Eitt sakarmál fær gentuna at kenna skyld, at tað vóru hennara orð, sum fingur pápan í fongsul. Tey vaksnu kunnu vera so klók, sum tey vilja og halda ein langan fyrilestur fyri gentuni um, at pápin sjálvur

hevði skyldina av, at hann kom í fongsul, tí hann gjørdi sum hann gjørdi. Men børn hugsa greitt: Eg fortaldi, og tí fór pápi í fongsul. Hevði eg einki sagt, var pápi ikki farin í fongsul. Og hesum hevur barnið jú rætt í.

Vil ikki missa familjuna

- Fyri barnið ræður um, at familjan verður varðveitt. Barnið vil ikki hava skyldina av, at heimið upplýst, og foreldrin kanska fara hvørt til sítt.

- Eitt mál má vera at fáa tann, sum gjørt hevur misbrotið, at standa við sínar gerðir, men torført er at fáa nakran mann at víðgera og

átaka sær hesa ábyrgd, um hann samstundis verður höttur við politinum. Hesir menn nokta sjálvandi, tí teir kenna eisini ábyrgd yvirfyri familjuna.

Eva leggur ikki so stóran dent á revsing, men talar meira fyri at víðgera offur, gerningsmenn og familjurnar við incest-trupulleikum. Tað er besti máttin at hjálpa teimum, heldur hon.

Ut frá teimum prátum, hon fekk á skeiðinum teir báðar dagarnar í Føroyum, fekk hon tað fatan, at tað enn er nokkso nýtt í Føroyum at tosa um incest, og hvussu hesi fólk kunnu hjálpast.

Ov varin

- Eg veit ikki, um eg fari skeiv, men tað er fyri mær, sum um tey flestu eru bangin fyri at skula inn at tosa við familjurnar um hesar trupulleikar og ikki halda seg hava nakran møguleika at víðgera. Tað er kanska tí, at hetta samfelag er so litið, at øll eru varin við at leggja seg út í víðurskiptini hjá øðrum. Men tað er neyðugt, tí tú kanst ikki hjálpa familjum við trupulleikum, um tú ikki tosar við tey um víðurskiptini. Familjur flest, sum hava trupulleikar, skammast og vilja helst dýlja tað, um tað so er alkoholisma, incest ella harðskapur. Tey skammast, at tað ikki gongur væl í familjuni.

Eva Hildebrandt heldur, at hjálpi her í Føroyum eigur at verða veitt teimum, sum hava verið fyri incest. Tað er ikki neyðugt at vera serfrøðingur fyri at kunna tosa við børnini um hetta. Sosialráðgevar, pedagogar og onnur kunnu bara fara til verka, tí tey vita um fleiri familjur við trupulleikum.

Hugburðurin má broytast

- Fatanin av slíkum víðurskiptum má broytast. Hava vit tað fatan, at slíkt kann henda, so verður lættari at tosa um tað og hjálpa. Tað ber ikki bara til at siga, at tað er ræðuligt og døma. Eg havi víðgjørt fleiri føroyskar gerningsmenn, sum hava verið útfrystir úr Føroyum, og sum ikki kunnu fara heim aftur til familjuna. Teir tosa ikki um annað enn, hvussu teir kunnu sleppa heim aftur, men teir uppliva tað, sum hvørki familjan ella samfelagið vil hava teir aftur. Hugburðurin má broytast fyri veruliga at kunna hjálpa familjum við hesum trupulleikum, sigur Eva Hildebrandt.

**HIN FØROYSKI
NORRØNI
EFTIRSKULIN**

Pákærvej 3 - Hygum
7620 Lemvig
Tlf. 0 97 83 61 00
Fax 0 97 83 60 56